

# Spis treści

|                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Wstęp (Lidia Beskid)</b> .....                                                                                 | 7  |
| <b>CZĘŚĆ I</b>                                                                                                    |    |
| <b>ZMIANA POŁOŻENIA MATERIALNEGO I STANU ZDROWIA POLAKÓW</b>                                                      |    |
| <b>Wprowadzenie</b> .....                                                                                         | 13 |
| <b>Lidia Beskid: Wygrani/przegrani w procesie transformacji</b> .....                                             | 15 |
| Przemiany na skali uwarstwienia materialnego w 1995 r. w porównaniu z 1989 r. ....                                | 16 |
| Postrzeganie położenia materialnego i społecznego w Polsce na tle innych krajów Europy Środkowej .....            | 19 |
| Zmiana na skali samoidentyfikacji uwarstwienia społecznego .....                                                  | 22 |
| <b>Lidia Beskid: Opinie o bogactwie</b> .....                                                                     | 28 |
| Badanie opinii o bogactwie .....                                                                                  | 28 |
| Ewolucja postrzegania bogactwa .....                                                                              | 29 |
| Czynniki różnicujące poglądy na bogactwo .....                                                                    | 33 |
| <b>Lidia Beskid: Oblicze ubóstwa w Polsce</b> .....                                                               | 38 |
| Dynamika ubóstwa w latach 1990–1996 .....                                                                         | 39 |
| Zakres ubóstwa w 1996 roku .....                                                                                  | 41 |
| Czynniki sprzyjające nowemu i staremu ubóstwu .....                                                               | 46 |
| Ludność o niskich dochodach w Polsce na tle innych krajów Europy Środkowej .....                                  | 48 |
| Ewolucja postrzegania biedy .....                                                                                 | 49 |
| <b>Róża Milic-Czerniak: Zachowania przystosowawcze do nowych warunków ekonomicznych</b> .....                     | 54 |
| Problemy „wiązanego końca z końcem” w procesie transformacji .....                                                | 55 |
| Sposoby radzenia sobie ze skutkami zmian systemowych w gospodarstwach najubożniejszych i najmniej zamożnych ..... | 57 |
| Zróźnicowanie typów działań przystosowawczych .....                                                               | 60 |
| Poziom zamożności a inne cechy społeczno-demograficzne determinujące zachowania przystosowawcze .....             | 66 |
| <b>Antonina Ostrowska: Przemiany stanu zdrowia i zdrowotności Polaków</b> .....                                   | 72 |
| Nieoczekiwana zmiana trendu .....                                                                                 | 72 |
| Społeczny kontekst zmiany .....                                                                                   | 74 |
| Potencjalne, indywidualne determinanty zmiany .....                                                               | 76 |
| Społeczna lokalizacja zmiany .....                                                                                | 84 |

## CZEŚĆ II

### SPOŁECZEŃSTWO ASPIRUJĄCE

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Wprowadzenie</b> .....                                                            | 91  |
| <b>Joanna Sikorska: Warunki udanego życia. Sukces życiowy</b> .....                  | 93  |
| Warunki udanego życia .....                                                          | 94  |
| Cele i dążenia życiowe .....                                                         | 98  |
| Osiąganie sukcesu w życiu .....                                                      | 101 |
| <b>Joanna Sikorska: Strategie życiowe: aktywność – roszczeniowość – bierność</b> ... | 103 |
| <b>Joanna Sikorska: Aspiracje materialne</b> .....                                   | 113 |
| Aspiracje dochodowe .....                                                            | 114 |
| Zamierzone kierunki zwiększania wydatków .....                                       | 117 |
| Aspiracje w zakresie wyposażenia w dobra trwałe .....                                | 119 |
| Alokacja „swobodnych” pieniędzy .....                                                | 123 |
| <b>Joanna Sikorska: Zamożność a wykształcenie</b> .....                              | 128 |
| Wzrost zależności między wykształceniem a poziomem dochodów .....                    | 129 |
| Aspiracje edukacyjne i zawodowe .....                                                | 130 |
| Opinie na temat opłacalności inwestowania w kształcenie .....                        | 133 |

## CZEŚĆ III

### REORIENTACJA NA WARTOŚCI W OKRESIE TRANSFORMACJI

|                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Wprowadzenie</b> .....                                                                | 139 |
| <b>Grażyna Dobrodzicka: Ewolucja wartości rodzinnych</b> .....                           | 141 |
| Rodzina jako wartość w perspektywie historycznej .....                                   | 141 |
| Przemiany w wartościowaniu rodziny .....                                                 | 143 |
| Uwarunkowania zachodzących przemian .....                                                | 152 |
| <b>Zbigniew Sufin: Ewolucja wartości materialnych i pozamaterialnych</b> .....           | 159 |
| Rodzina wartością doniosłą .....                                                         | 160 |
| Dobra materialne i pieniądze coraz bardziej pożądanymi wartościami .....                 | 161 |
| Znaczny wzrost wartości wykształcenia .....                                              | 162 |
| Ochrona zdrowia nader pożądanym celem .....                                              | 164 |
| Bezpieczeństwo socjalne wartością bardzo pożądaną, ale niedostatecznie realizowaną ..... | 164 |
| Wartościowanie wolności obywatelskich .....                                              | 167 |
| Samoorganizacja społeczna wartością stopniowo urzeczywistnianą .....                     | 170 |
| <b>Zakończenie</b> .....                                                                 | 175 |
| <b>Literatura</b> .....                                                                  | 181 |
| <b>Źródła</b> .....                                                                      | 189 |